

Monumentnummer*: 532297

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 15 juli 2016
Kadaster deel/nr 82813/45

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Utrecht Utrecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Utrecht

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Utrecht	AA			87
Utrecht	AA			110

Omschrijving**

Cluster 30. Toegangsbrug II (naar het fort).

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

TOEGANGSBRUG II (naar het fort), gelegen aan de zuidwestzijde van het Fort de Gagel over de gracht tussen landhoofd en fort. De brug dateert in oorsprong 1879-1880 en is rond 2007 gerestaureerd. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een probaat middel om indringers te weren. Niet alleen werd zo de doorgang of overtocht over een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd of vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen en betonnen bruggen vergden een grotere en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19de eeuw op grote schaal toegepast in vele varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. Manieren waarop ijzeren bruggen afgesloten konden worden, was het ophalen of uitnemen dan wel ontoegankelijk maken

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van (kleine) delen ervan. De brug vormt de verbinding tussen het landhoofd of buitenfort dat aan de Klopdiijk is gekoppeld nabij de fortwachterswoning en de toegang tot het eigenlijke fort, bij het wachthuis. Een deel van de brug was uitneembaar.

Omschrijving

TOEGANGSBRUG II (naar fort) uit 1879-1880, tussen het landhoofd of buitenfort en het fortterrein (ca. 12 x 3,50 m), bestaande uit een op zware houten jukken rustend houten brugdek, dat aan weerszijden is voorzien van vier vakken ijzeren brugleuningen met in rozetten kruisende verbanden. Ongeveer halverwege de brug ligt een (voorheen) uitneembaar deel dat is voorzien van vijf vakken met kettingen als 'leuningen'.

Waardering

De TOEGANGSBRUG II (naar fort) van het Fort De Gagel is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van - het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw) en - de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat oorspronkelijk dateert van rond 1880, namelijk een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische weg- en waterbouwkunde.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, alsmede vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een goed voorbeeld is van toepassing van dit type brug in een militaire situatie.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en bouwkundige detaillering, alsmede diverse onderdelen intact zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Versperring

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument